

4. Зміна ціни реалізації – при збільшенні цін сума прибутку зростає, якщо ціна зменшується, то зменшується і прибуток.

5. Чисельність та склад персоналу – кількість працівників, достатня для повноцінного обслуговування технологічного процесу, забезпечує зростання прибутку, також велике значення має і кваліфікація працівників.

6. Економічне стимулювання працівників – вплив цього фактору можна оцінити через показники оплати праці та її продуктивність. Що ефективнішим є стимулювання персоналу, то кращою буде їх праця, і як наслідок – більшими випуск продукції та прибуток.

7. Продуктивність праці – її зростання, за інших однакових умов, спричиняє збільшення величини прибутку.

8. Стан матеріально-технічної бази підприємства – сучасні засоби праці підвищують її продуктивність, а отже, і прибуток.

9. Фондовіддача – збільшення фондів віддачі збільшує випуск продукції на 1 грн. вкладених грошей, це також веде до росту прибутку.

За результатами факторного аналізу можна оцінити якість прибутку та можливі джерела його збільшення.

Якість прибутку від основної діяльності вважається високою, якщо її збільшення зумовлене зростанням обсягу продажів, зниженням собівартості продукції. Низька якість прибутку характеризується зростанням обсягів реалізації за рахунок росту цін на продукцію без збільшення фізичного обсягу продажів і зниження витрат на гривню продукції.

Сучасні умови господарювання та формування національної економічної системи обумовлюють необхідність вирішення ряду важливих проблем, головною серед яких є підвищення ефективності функціонування підприємства.

УДК 336

Ірина Химич, к.е.н., асистент, Васирина Чайка, ст. гр. БФсп-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БАЛАНСОВОГО ЗВІТУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Iryna Khymych, Vasylyna Chaika

THEORETICAL ASPECTS OF THE COMMERCIAL BANK BALANCE SHEET REPORT

Звіти є головним засобом повідомлення інформації про стан банку та його діяльність. Основним інформаційним джерелом для здійснення аналізу є баланс комерційного банку.

Баланс відображає фінансовий стан банку на певну дату, в якому активи і зобов'язання групуються за їх характером і надається перелік у порядку їх відносної ліквідності.

Бухгалтерський баланс – це звіт про фінансовий стан банку, який відображає його активи, пасиви та власний капітал у грошовому виразі на певну дату.

Балансовий звіт комерційних банків – це проміжний фінансовий звіт, що складається за станом на кінець звітного поточного місяця у порівнянні зі звітом за станом на кінець попереднього фінансового року.

Балансовий звіт складається з двох частин (табл. 1).

Таблиця 1

Структура балансу комерційного банку

АКТИВ	ПАСИВ
Первинні резерви (гроші в часі, коррахунки в НБУ та інших банках)	Зобов'язання перед іншими банками(коррахунки інших банків)
Вторинні резерви (державні ціни папери)	Міжбанківські кредити отримані
Кредитний портфель	Депозити до запитання
Інвестиційний портфель (корпоративна частина)	Термінові депозити юридичних і фізичних осіб
	Ощадні вклади
	Усього зобов'язань
Основні кошти, капітальні витрати та інші активи	Капітал I рівня
	Капітал II рівня
	Разом власний капітал
БАЛАНС	БАЛАНС

Відображення інформації в балансі досягається за допомогою методу подвійного запису, зумовленого бухгалтерським рівнянням:

$$A = P = Z + K, \quad (1)$$

де A – активи;

P – пасиви;

Z – зобов'язання;

K – капітал.

Обидві частини рівняння повинні бути рівними – відображається фінансовий стан банку. Під фінансовим станом розуміють наявність економічних ресурсів, що належать банку, і весь капітал, який протистоїть їм на певний момент часу.

Взагалі, активи – це ресурси, що контролюються установою, які набуто в результаті попередніх операцій і які повинні принести дохід чи іншу економічну вигоду в майбутньому.

Зобов'язання – це кредиторська заборгованість банку, що виникла в результаті попередніх операцій і яка має бути погашена у визначений термін. Зобов'язання включають: залишки грошових коштів на поточних рахунках, вклади, боргові зобов'язання банку.

Власний капітал – це різниця між активами та зобов'язаннями тобто частина активів, яка сформована за рахунок власних джерел банку. До рахунків капіталу належать сплачений зареєстрований статутний капітал банку, емісійні різниці, резерви банку та інші.

Використання цього рівняння дозволяє визначити платоспроможність банку.

Комерційний банк є платоспроможним, якщо величина його власного капіталу більша, ніж 0.

Неплатоспроможний банк – це такий банк, який має нульову чи негативну величину власного капіталу.

Різницю між активами і зобов'язаннями ще визначають як чисті активи. Зміна чистих активів за звітний період відображає зміну фінансового стану банку.

Основними видами аналізу балансу банку є:

1. Аналіз структури – дає змогу оцінювати зміни структури активів та пасивів протягом часу, проводити співставлення з іншими банківськими установами.

2. Коефіцієнтний аналіз балансового звіту. Він проводиться з використанням трьох основних коефіцієнтів:

- коефіцієнт ліквідних активів – це коефіцієнт виміру ліквідності, який обчислюється шляхом додання до готівки та прирівняних до неї коштів міжбанківських активів за мінусом міжбанківських пасивів та позичок від центрального банку.

- коефіцієнт співвідношення позик та депозитів: визначається сумою всіх активів з нормальним ризиком, поділені на основні депозити, термінові та ощадні депозити за винятком короткотермінових грошового ринку та довготермінових запозичень; це співвідношення характеризує здатність банку залучати депозити від суспільства для підтримки своїх кредитних операцій та його можливість давати в кредит ці депозити;

- коефіцієнт достатності капіталу: подає «реальний» капітал як відсоток загальних активів, зважених на ризик і показує межу захисту кредиторів та вкладників банку від непередбачених збитків, яких може зазнати банк у процесі своєї діяльності.

Існують також інші коефіцієнти, що використовуються в різних випадках, але їхнє використання може призвести до зменшення віддачі. Такими коефіцієнтами є:

- співвідношення дохідних активів до загальних активів: має показувати, наскільки продуктивно керівництво використовує активи;

- співвідношення резервів під збитки за позиками та загальних позик: характеризує якість банківського портфеля позик та покриття безнадійних боргів.

Кожний з цих коефіцієнтів може обчислюватися на базі окремого балансового звіту, оскільки кожний з них складається на окрему дату, що відповідає даті балансу.

Банки, що залучені до фінансування сезонного виробництва, можуть показувати сезонні зміни цих коефіцієнтів, тому для ізоляції тенденцій від сезонних розходжень необхідно проводити порівняння між такими установами за один і той самий місяць, за кілька років чи за середньорічними показниками. При цьому можуть бути внесені деякі зміни, наприклад, додавання довгострокового підпорядкованого боргу до капіталу при визначенні достатності капіталу.

УДК 330.83(477)

Тарас Ціх, аспірант

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ

Taras Tsikh

HISTORICAL ASPECT OF FINANCES DEVELOPMENT

Кожній суспільній системі і, відповідно, державі в цій системі притаманний певний фінансовий устрій. Відмінності між фінансами в окремих людських цивілізаціях зумовлені такими причинами:

- кожній суспільній системі відповідає власна класова структура суспільства;

- у кожній суспільно-економічній системі фінанси підпорядковані цілям і завданням держави;

- кожний новий суспільний лад породжує нову систему господарських відносин;

- якщо держава як орган управління вирішує завдання відтворення економічних відносин і продуктивних сил, то цим самим завданням слугують фінанси.

Як історична категорія фінанси з'явилися одночасно з виникненням держави при розшаруванні суспільства на класи. У докапіталістичних цивілізаціях більша частина потреб держави задовольнялася встановленням різного роду натуральних повинностей і зборів.